

СИЛАБУС ДИСЦИПЛІНИ АГРОМЕТЕОРОЛОГІЯ

Ступінь вищої освіти – Бакалавр

Спеціальність - 201 Агрономія

Освітня програма – Агрономія

Рік навчання 1, семестр 2

Форма навчання денна, заочна

Кількість кредитів ЕКТС 4

Мова викладання українська

Лектор курсу
Контактна інформація
лектора (e-mail)
Сторінка курсу в
eLearn

Олеся Скриник - кандидат географічних наук, доцент
skrynyk@nubip.edu.ua

<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=516>

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

У курсі викладено основні питання агрометеорології, вплив погоди та змін клімату на об'єкти сільськогосподарського виробництва; розглянуто небезпечні для сільського господарства явища погоди та обґрунтовано заходи боротьби з ними.

Основні завдання навчальної дисципліни полягають у тому, щоб сформувати й систематизувати знання студентів про основні закони й поняття, методи та засоби досліджень, які дозволяють виявляти кількісні і якісні зв'язки між ростом, розвитком і формуванням урожайності сільськогосподарських культур та погодними та кліматичними умовами.

Навчальна дисципліна забезпечує формування ряду компетентностей:

Інтегральна компетентність:

- ✓ Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми з агрономії, що передбачає застосування теорій та методів відповідної науки і характеризується комплексністю та відповідністю зональних умов.

Загальні компетентності (ЗК):

- ✓ Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;
- ✓ Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

- ✓ Знання та розуміння основних біологічних і агротехнологічних концепцій, правил і теорій, пов'язаних з вирощуванням сільськогосподарських та інших рослин;
- ✓ Здатність розв'язувати широке коло проблем та задач у процесі вирощування сільськогосподарських культур, шляхом розуміння їх біологічних особливостей та використання як теоретичних, так і практичних методів.

Програмні результати навчання

- ✓ Порівнювати та оцінювати сучасні науково-технічні досягнення у галузі агрономії;
- ✓ Демонструвати знання й розуміння фундаментальних дисциплін в обсязі, необхідному для володіння відповідними навичками в галузі агрономії;

- ✓ Аналізувати та інтегрувати знання із загальної та спеціальної професійної підготовки в обсязі, необхідному для спеціалізованої професійної роботи у галузі агрономії;
- ✓ Ініціювати оперативне та доцільне вирішення виробничих проблем відповідно до зональних умов.

СТРУКТУРА КУРСУ

Тема	Години лекцій/ практичні	Результати навчання	Завдання	Оцінювання
1 семестр				
Модуль 1				
Тема 1. Предмет і завдання агрометеорології та агрометеорологічні спостереження	2/2	<p>Знати: теоретичні та практичні розділи агрометеорології, об'єкт і предмет дослідження агрометеорології.</p> <p>Вміти: проводити агрометеорологічні спостереження згідно з вимогами щодо їх виконання.</p> <p>Аналізувати: результати агрометеорологічних спостережень.</p> <p>Розуміти важливість проведення агрометеорологічних спостережень і зв'язок комплексу характеристик погоди з об'єктами сільськогосподарського виробництва</p> <p>Застосовувати отримані результати спостережень для виявлення впливу погодно-кліматичних умов на сільськогосподарське виробництво.</p>	Здача практичної роботи №1 в elearn	25
Тема 2. Атмосфера, її склад, будова та основні властивості	2/2	<p>Знати: поняття та значення атмосфери, газовий склад приземного шару атмосфери та ґрунтового повітря.</p> <p>Вміти: розрізняти методи дослідження атмосфери.</p> <p>Аналізувати: зміну основних метеорологічних величин зі зміною висоти атмосфери.</p> <p>Розуміти будову приладів та методику проведення спостереження за атмосферою.</p> <p>Розрізняти основні властивості атмосфери.</p>	Здача практичної роботи №2 в elearn	25
Самостійна робота				
Тестування				
Разом за модуль 1				
Тема 3. Сонячна радіація та її значення для сільськогосподарського виробництва	2/2	<p>Знати: складові радіаційного балансу, будову приладів, які використовуються для вимірювання елементів сонячної радіації.</p> <p>Вміти: розв'язувати практичні задачі по визначеню елементів сонячної радіації.</p> <p>Аналізувати: світлові ресурси вегетаційного періоду.</p> <p>Розуміти біологічне значення спектрального складу сонячної</p>	Здача практичної роботи №3 в elearn	10

		<p>радіації, інтенсивності та тривалості освітлення для сільськогосподарських культур</p> <p>Застосовувати інформацію про закономірності розподілу тривалості дня на земній кулі щодо підбору сільськогосподарських культур</p>		
Тема 4. Термічний режим ґрунту	2/2	<p>Знати: теплофізичні властивості ґрунту та закономірності розподілу тепла у ґрунті (закони Фур'є).</p> <p>Вміти: проводити вимірювання температури ґрунту.</p> <p>Аналізувати: вплив температури ґрунту на строки сівби, швидкість проростання насіння, ріст кореневої системи, надходження поживних речовин у рослини, швидкість розвитку шкідників та хвороб сільськогосподарських культур.</p> <p>Розуміти залежність температури ґрунту від рельєфу, рослинності, снігового покриву, вологості та способів обробітку ґрунту</p> <p>Застосовувати методи регулювання температурного режиму ґрунту для потреб сільськогосподарського виробництва.</p>	Здача практичної роботи №4	10
Тема 5. Температурний режим повітря	2/2	<p>Знати: основні характеристики термічного режиму повітря.</p> <p>Вміти: визначати основні показники потреби рослин у теплі та умов теплозабезпечення території.</p> <p>Аналізувати: температурний режим у посівах, садах, закритому ґрунті з метою його регулювання.</p> <p>Розуміти важливість значення урахування температурного режиму повітря в сільськогосподарському виробництві.</p> <p>Розрізняти методи визначення біологічного нуля розвитку рослин.</p> <p>Застосовувати дані про вплив температури ґрунту на строки сівби, швидкість проростання насіння, ріст кореневої системи, надходження поживних речовин у рослини, швидкість розвитку шкідників та хвороб сільськогосподарських культур.</p>	Здача практичної роботи №5 в elearn	10
Тема 6. Вода в атмосфері	2/2	<p>Знати: основні характеристики вологості повітря та методи визначення вологості.</p> <p>Розрізняти методи визначення вологості повітря.</p> <p>Застосовувати сучасні методи визначення випаровування та його регулювання.</p>	Здача практичної роботи №6 в elearn	10
Тема 7. Ґрунтовая волога, методи її визначення.	2/2	<p>Знати: основні характеристики вологості ґрунту.</p>	Здача практичної роботи №7 в elearn	10

Агрогідрологічні характеристики ґрунту		Вміти: визначати основні агрометеорологічні показники потреби рослин у воді. Аналізувати: агрогідрологічні характеристики ґрунту та продуктивні запаси вологи в ґрунті, водний баланс поля та його складових. Розуміти важливість агротехнічних методів регулювання водного режиму поля. Розрізняти методи визначення вологості ґрунту. Застосовувати дані про динаміку запасів продуктивної вологи в різних ґрутово-кліматичних зонах України при оцінюванні забезпеченості рослин вологовою.		
Тема 8. Хмари, їх утворення, класифікація. Опади, їх класифікація.	2/2	Знати: класифікацію хмар та опадів, способи їх утворення. Вміти: проводити заміри приладами, які використовуються для вимірювання атмосферних опадів. Аналізувати: ефективність атмосферних опадів у формуванні запасів вологи у ґрунті. Розуміти значення снігового покриву для перезимівлі сільськогосподарських культур і накопичення вологи в ґрунті. Розрізняти види хмар за ярусами та формами.	Здача практичної роботи №7 в elearn	10
Тема 9. Атмосферний тиск. Циркуляція атмосфери. Вітер та способи його врахування у сільськогосподарському виробництві.	2/2	Знати: суть вертикального та горизонтального баричного градієнта та характеристик вітру. Вміти: вимірювати атмосферний тиск і характеристики вітру. Аналізувати: діаграму роза вітрів виявляючи найпоширеніші напрямки вітру. Розуміти значення снігового покриву для перезимівлі сільськогосподарських культур і накопичення вологи в ґрунті. Розрізняти види хмар за ярусами та формами.	Здача практичної роботи №9 в elearn	10
Тема 10 Небезпечні для сільського господарства метеорологічні явища.	2/2	Знати: суть небезпечних для сільського господарства агрометеорологічних явищ. Вміти: класифіковати сільськогосподарські культури за стійкістю до заморозків. Аналізувати: Вплив рельєфу та місцевих умов на інтенсивність і тривалість заморозків, посух та суховіїв. Розуміти важливість оцінки умов перезимівлі рослин та спостереження за станом культур що зимують. Розрізняти сучасні методи боротьби з небезпечними явищами теплого та холодного періодів.	Здача практичної роботи №10 в elearn	10

		Застосовувати технологічні заходи боротьби із небезпечними явищами у період перезимівлі сільськогосподарських культур.		
Самостійна робота 2				10
Тестування 2				10
Разом за модуль 2				100
Тема 11 Кліматична система. Основні кліматотвірні чинники. Класифікація кліматів Землі.	2/2	Знати поняття про клімат і кліматичну систему Землі Аналізувати: вплив кліматоутворювальних чинників. Розуміти суть основних кліматичних характеристик. Розрізняти особливості морського та континентального типів клімату. Застосовувати методи оцінювання клімату для агрокліматичної характеристики конкретної території	Здача практичної роботи №11 в elearn	10
Тема 12 Зміни клімату та їх вплив на природні й антропогенні системи.	2/2	Знати ознаки різних типів клімату минулого. Розрізняти зміни та коливання клімату. Розуміти глобальні еколого-кліматичні проблеми. Аналізувати: вплив людини на клімат: навмисний регуляторний і ненавмисний. Застосовувати прогностичні оцінки зміни властивостей екосистем на різних континентах в умовах потепління клімату та їх соціально-економічні ефекти.	Здача практичної роботи №12 в elearn	10
Тема 13 Клімат України. Агрокліматичне районування України	2/2	Знати особливості кліматичних зон України, агрокліматичні показники та методи їх визначення. Розрізняти агрокліматичні ресурси України та шляхи їх раціонального використання. Аналізувати вплив клімату на поширення шкідників і хвороб сільськогосподарських культур. Застосовувати методи опрацювання та напрямки використання агрокліматичної інформації для забезпечення потреб сільськогосподарського виробництва.	Здача практичної роботи №13 в elearn	10
Тема 14 Принципи і методи сільськогосподарської оцінки клімату. Агрокліматичні умови і ресурси	2/2	Знати: Агрокліматичні показники та методи їх визначення. Класифікувати рослини за їх вимогою до кліматичних умов. Розуміти відмінності у мікрокліматі, фітокліматі, кліматі ґрунту, їх формування. Аналізувати вплив клімату на поширення шкідників і хвороб сільськогосподарських культур. Складати агрокліматичну характеристику території господарства.	Здача практичної роботи №14 в elearn	10

		Застосовувати методи опрацювання та використання агрокліматичної інформації для забезпечення потреб сільськогосподарського виробництва.		
Тема 15 Агрометеорологічні прогнози	2/2	<p>Знати наукові основи, види і методи агрометеорологічних прогнозів.</p> <p>Розрізняти прогнози теплозабезпечення вегетаційного періоду, термінів початку польових робіт, настання фаз розвитку сільськогосподарських культур, умов перезимівлі озимих культур, запасів продуктивної вологи у ґрунті, забезпечення теплом вегетаційного періоду, появи хвороб, шкідників, бур'янів.</p> <p>Аналізувати методи прогнозування урожаю сільськогосподарських культур та його якості.</p> <p>Застосовувати агрометеорологічні прогнози для обслуговування сільськогосподарського виробництва в Україні.</p>	Здача практичної роботи №15 в elearn	10
Самостійна робота 3				20
Тестування 3				30
Разом за модуль 3				100
Всього за 1 семестр				70
Екзамен				30
Всього за курс				100

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика щодо дедлайнів та перескладання:	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності:	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Курсові роботи, реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу
Політика щодо відвідування:	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в онлайн формі за погодженням із деканом факультету)

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ СТУДЕНТІВ

Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України» (наказ про уведення в дію від 26.04.2023 р. протокол № 10)

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{\text{НР}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{НР}} + R_{\text{АТ}}$.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література:

1. Основи агрометеорології: Підручник / Польовий А.М., Божко Л.Ю., Вольвач О.В.; Одеський державний екологічний університет - Одеса: Видництво ТЕС, 2018. - 250с.
2. Примак І.Д. Сільськогосподарська метеорологія і кліматологія / І.Д. Примак, А.М. Польовий, І.П. Гамалій; за ред. І. Д. Примака. - Біла Церква: Білоцерківський держ. аграр. ун-т, 2018. - 488 с.
3. Польовий А.М., Божко Л.Ю., Адаменко Т.І. Агрометеорологічні прогнози. Підручник. Одеса, ТЕС, 2017.-508 с

Додаткова література:

1. Паламарчук Л.В., Шевченко О.Г. Метеорологічні прилади та вимірювання: Навчальний посібник. - К.: Видавництво “Інтерконтиненталь-Україна”, 2019. - 123 с.
2. Щербань І. М. Основи агрометеорології: Навчальний посібник. - К.: Видавничо-поліграфічний центр “Київський університет”, 2011. - 223 с.

Інтернет ресурси

- Національний центр атмосферних досліджень <http://gisclimatechange.ucar.edu/>
- Національне управління океанічних і атмосферних досліджень [Homepage | National Oceanic and Atmospheric Administration \(noaa.gov\)](http://www.noaa.gov/)
- Український гідрометеорологічний інститут <https://uhmi.org.ua/>
- Програма геоінформаційних систем <https://gis.ucar.edu/>
- Секретаріат Рамкової конвенції ООН про зміну клімату та Кіотського протоколу www.unfccc.int
- Всесвітня метеорологічна організація www.wmo.ch
- Міжурядова група експертів з питань змін клімату www.ipcc.ch

- Бібліотека Агентства США по дослідженням атмосфери й океану, широкий спектр матеріалів і даних про зміни клімату www.lib.noaa.gov
- Індекс глобальної адаптації (Університет Нотр-Даму) <http://index.gain.org/>
- Просування практичної науки про Землю за допомогою ГІС [Climate Change Scenarios GIS Data Portal](#)